

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

22. An Inquisitores Hispaniae habeant iursdictionem in causis criminalium,
& ciuiliū suorum Familiarium? Et an non solum Familiares S. Officij
gaudeant priuilegio fori, sed etiam eorum vxores, non ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Et Potestate Inquisitorum.&c. Ref.XXI.&c. 425

*suprà, qui citat glossam notabilem in cap. statutum, ver.
indirectè. de haret. in 6.*

RESOL. XXI.

An Inquisitorum jurisdictio in familiares suos in criminibus aliis diversis ab haeresi sit secularis, vel Ecclesiastica?

*Et an Domini Inquisitores possint tenere familiam arma-
tam, sub cujus nomine comprehendantur Notarij, Ad-
vocati, Consultores, Fiscales, & Birruarij, & familia-
res omnes ? Ex p. 1. tr. 2. Ael. 136. aliàs 135.*

§. 1. **B**asilius Pontius de *matr. lib. 5. c. 12. n. 15. & seq.*
 probat, supradictam iurisdictionem esse in sua
 origine secularem & quòd secularis etiam conserva-
 tur, ut patet ex diversis concordatis pro Regno Valen-
 tiæ, Siciliæ, Aragonum & Castellæ, quorum nonnulla
 refert Simancas *lib. 4. 1. num. 16.* in quibus Rex limitat,
 prout sibi æquum videtur, eiusmodi Inquisitorum
 iurisdictionem; quod quidem fieri à Rege non posset,
 nisi illa iurisdictione, & secularis esset in sua origine, &
 secularis etiam conservaretur: si enim Ecclesiastica fide-
 ret, non esset illius dominus, ut eam limitare, aut sus-
 pendere posset. Vnde quoties inter Consiliarios Regis,
 & Inquisitores aliqua controversia oritur de iurisdictione, ad Regem recurritur, & quod illi placeat,
 executioni mandatur. Quæ omnia evidenter demon-
 strant, hanc iurisdictionem esse secularem, ita ut eam
 extendere, limitare, & suspendere possit Rex, qui eam
 à principio concessit. Hæc, & alia plura Pontius, *ubi*
supra.

2. Sed contrariam sententiam amplectendam esse existimo, quam novissimè ex multis, & solidis rationibus docet Hispanus Iuriconsultus Alphonsus à Narbona, vir eminentis literaturæ, tom. 2. in 3. p. *Recop. lib. 4. tit. 1. l. 20. Glossa 22. per tot.* Et ratio est: quia ex privilegio Summi Pontificis Ioannis XXII. ut notat Barbofa de potest. Episc. p. 3. alleg. 107. n. 6. Maceratensis lib. 3. refol. 14. n. 1. Grassus de offic. cleric. eff. 68. n. 130. Zanardus in direct. Confes. par. 2. prap. 1. c. 6. §. 31. Farinacius tract. de heres. §. 128. n. 90. & alii; Domini Inquisitores possunt tenere familiam armatam, sub cuius nomine comprehenduntur, ut docet Zanardus, Notarii, Advocati, Consultores, Fiscales, Bitruarii, & familiares omnes: Ergo iurisdicchio in supradictis est Ecclesiastica, & non secularis: sicut iurisdicchio Episcoporum in laicos suos familiares, qui gaudent privilegio fori. Deinde temporalis iurisdicchio spirituali, & Ecclesiasticæ conjuncta Ecclesiastica est: confenda: Ergo, Vitium enim annexam naturam sequitur illius, cui annexio fit. Dicendum est igitur, quòd DD. Inquisitores in examinandis familiarium, & cæterorum Officialium causis, ex vi, & potestate Ecclesiasticæ iurisdictionis cognitionem habent, vel saltem ex regia iurisdictione per incorporationem, vel unionem in Inquisitores translatâ; & idèd excommunicandi potestatem habent. Cæteras rationes, nam quæ brevitati fudeo, vidbis apud Narbonam, ubi supra, qui ad satietatem solide, & perdoctè hanc quæstionem examinat adversus allegationes Iosephi Mur, hodie latentes, jussu supremi Inquisitionis Senatus.

3. Reflat modò respondere ad argumentum de concordatis, quod adducebat Pontius, ubi *supra*. Dico igitur cum Narbona, *loco cit. num. 2.* quòd tantum abest, quòd Inquisitores regiam jurisdictionem, ad tractandas familiarium causas, ex concordatis istis tantum modò obtineant; ut inò concordata hæc facta fuerint, contradicente supremo Inquisitionis Senatu, ad restringendam potius, & limitandam generalem illam jurisdictionem cognoscendi de omnibus, & quibus-

Tom. V.

cunque delictis à familiariibus commissis, quam Inquisitores ex potestate Ecclesiasticâ noscebamur habere, quam ad aliquam jurisdictionem illis noviter elargiendam. Quare in concordatâ hujus Regni Siciliae admittitur Inquisitoribus facultas cognoscendi de quinq; casibus ibidem expressis: in cæteris verò, jure suo, ac potestate eidem Inquisitoribus relicta, & reservata procedendi per excommunicationem, & censuras Ecclesiasticas, quod genus evidentissimum est, Inquisitores habere alioquin jurisdictionem Ecclesiasticam in prædictis familiaribus: nam, si solum regiam, & sacularcm haberent, Rex ipse non posset permittere, aut tribuere potestatem cognoscendi per censuras in cæteris casibus, præter expressos, ut permittitur in supradictâ concordia Siciliae. Ita Narbona, ubi supra: lege illam, non pignebat.

RESOL. XXII.

An Inquisitores Hispania habeant jurisdictionem in causis criminalibus, & Civilibus suorum familiarium? Et an non solum familiares S. Officij gaudeant privilegio foris, sed etiam eorum uxores non solum vivente marito, sed etiam mortuo, donec in viduitate permanserint? Ex p. 4. tract. 8. Ref. 55.

§.1. **P**rimò quoad causas criminales, respondeo affirmative, exceptis certis criminibus, de quibus Ioannes de Heuia in *Curia Philippica part. 3. §. 1. num. 19.* & Narbona in *recopil. lib. 4. tit. 1. leg. 20. glos. 1. & seq. & alij.*

2. Sed difficultas est quoad causas civiles, nam Ferdinandus de Castro in *oper. mor. tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 12. §. 2. n. 9.* sic affert in causis civilibus solum credo Inquisitores habere iurisdictionem respectu officialium, qui sunt a se cretis, ij enim solum conveniri, & convenire debitores possunt coram Inquisitoribus, non autem alij officiales externi. Ita Castro.

3. Sed hæc sententia ita absolute prolata mihi non placet *falem* quod Regnum Valentia: & idem Rojas *de heret. p. 2. m. 422.* sic ait: Inquisitores habent familiam armatam, vulgò *familiares*, & eorum caute tan- civiles, quam criminales in hac Inquisitione Valenti- na ad Inquisitorem cognitionem pertinent, iuxta con- cordiam novam & antiquam inter Regiam Maiestatem & Inquisitorem initam, quod etiam observatur in hoc Regno, Sicilia: Vnde Paramus *de orig. Inquis. lib. 3. g. 6. n. 27.* ita asserit: Inquisitio formata per iudices facu- lare contra familiares S. Officii, Regni Sicilia: nulla est & invalida, illi enim coram iudice laico neque ci- vilitate, neque criminaliter conveniri possunt cum ex iure S. Officii, id est, Ecclesiastico gaudent, tum ex iure municipali illius Regni, tum ex iuris Pontificii deci- sionibus, privilegiis, consuetudine immemoriali, & concordatis initis inter Regem & Inquisitores *ann. 1580.* Hæc Paramus, quæ omnia servari in Catalonia, & in Regno Aragoniæ & Maioricarum testatur Nar- bona *ubi sup. n. 1. 4. & glossa 6. n. 2.*

4. Notandum est tamen hic obiter quòd Narbona loco prius citato num. 75. ex Paramo observat quòd in hoc Regno Sicilia non solum familiares gaudent privilegio fori, sed etiam eorum uxores non solum vivente marito, sed eo etiam mortuo, donec in viduitate permanferint.

RESOL. XXIII.

*An in Regnis Hispaniarum solum Inquisitores possint
publicare Edicta fidei, & non Episcopi? Ex part. 4.
tract. 8. Res. 126.*

N n 3

§. 1. Quid